

Ilisimatusarfik – Grønlands universitet

Institut for Kultur, Sprog og Historie
Afdeling for Oversættelse og Tolkning

**Dialogtolkning i teori og praksis med
fokus på hjemmebesøg i
Kommuneqarfik Sermersooq**

Ane-Julia Dalager

Bachelorprojekt, 20 ECTS

Denne opgave indeholder 35,380 typeenheder med mellemrum (eksl. Forside, resuméer,
indholdsfortegnelse, bibliografi og bilag)

Vejleder: Bente Meilvang

Eqikkaaneq

Kalaallit Nunaanni pisortatigut oqaatsit tassaapput kalaallisut oqaatsivut. Oqartussaqaqarfinnilu sullinneqassagaanni nammineq oqaaserisat atorneqarnissaat inatsisitigut illersugaavoq.

Kommuneqarfik Sermersuumi aamma tamanna atuuppoq, taamaattumik oqalutsit pinngitsoorneqarsinnaanngillat. Kommuneqarfik Sermersuumi timimik sungiusassut pillorissaasullu oqalutsimik peqateqarlutik angerlarsimaffimmut pulaarneranni malinnaaviginninneq, aammalu oqalutsinik apersuineq uani allaaserisami allaaserineqarput. Malinnaaviginninneq apersuinerlu sakkussatut atorlugit qanoq oqaluttaanermi teoriit piviusumi atorneqartarnersut allaaserineqarput.

Oqalutsit oqaluttaanermi attaveqartarnerminni piginnaasat sorliit atortarneraat misissorneqarput kiisalu aammattaaq kulturitigut oqaatsitigullu assigiinngissutsit oqaluttaanermut qanoq sunniuteqartarneri allaaserineqarlutik.

Abstract

The official language of Greenland is the Greenlandic language. You have the right to use your own language when receiving authority service by law. The same goes for Kommuneqarfik Sermersooq (Municipality in Nuuk), therefore interpreters are essentials. This analysis is based on observation of physiotherapist, working with interpreters, working in the home of the citizens, and interviews of interpreters.

Research about how theory and practice go together in everyday work was done using the results of observation and interviews.

The research included which communicative skills is used by interpreters used under dialogue interpreting, as well as the difference between the Greenlandic culture and language affects the interpreting.

Indholdsfortegnelse

Iisimatusarfik – Grønlands universitet.....	1
Indledning	4
Afgrænsning	6
Metode og empiri.....	6
Teori.....	11
Konklusion	20
Bibliografi.....	22
Bilag 1.....	23
Bilag 2.....	24
Bilag 3.....	25
Bilag 4.....	26
Bilag 5.....	27
Bilag 6.....	27

Indledning

Siden starten af kolonisationen er Grønland blevet et land med to sprog. Grønlandsk og dansk. Derfor er tolkning uundværlig i hverdagen. De offentlige myndigheder i Grønland har mange ansatte fra udlandet, som ikke kan tale sproget Grønlandsk. Det grønlandske sprog er beskyttet af Inatsisartutlov nr. 7 af 19. maj 2010 om sprogpolitik¹. Borgeren har ret til at kunne tale på sit eget sprog. For at kunne lade dette ske bruges der tolke. Dette gælder også i Kommuneqarfik Sermersooq. Selvom danskes kultur og det grønlandernes kultur er meget forskellige, så kan de ikke undvære hinanden i det vi stadig har rigsfælleskab.

Under uddannelsen som tolk og oversætter i Ilisimatusarfik tilegner man sig viden, færdigheder og kompetencer indenfor blandt andet grammatik, oversættelsesteori og metoder. I forbindelse med disse kompetencer vil jeg undersøge hvordan teori og praksis hænger sammen i virkelighed.

Min interesse er at finde ud af om teori anvendes i praksis i hverdagen som tolk, og undersøge om kulturforskellen har en betydning for at kunne følge teori step by step. Da emnet ”teori og praksis” er et bredt emne, vil jeg fokusere på dialogtolkning med i samarbejde med terapeuter og borgere i Kommuneqarfik Sermersooq.

---

¹ <http://lovgivning.gl/lov?rid={EEFD42E2-0B6C-4715-9D98-C420635B7A6D}>

Problemformulering og formål

Formålet med dette projekt er at, undersøge hvordan forskellen mellem kultur og sprog påvirker kommunikation mellem en dansktalende terapeut og en grønlandsktalende borgere. Jeg er interesseret i at undersøge hvordan tolkene bruger teorien i deres daglige arbejde som tolke.

For at undersøge ovennævnte vil jeg i første del af projektet bruge Lindhardens og Christensens Sprogfagenes didaktik kapitel 2 om kommunikativ kompetence. Dette er for at undersøge hvor vigtig det er for at man som en tolk har kommunikative kompetencer for at have en forståelse for at kunne tolke hvad borgeren og terapeuten siger og hvad det betyder hvis man ikke har gode kommunikative kompetencer.

Men for at fastslå om man i virkeligheden kan bruge teorier for at tolke på den bedste måde vil jeg inkludere en interview med mine kollegaer i Kommuneqarfik Sermersooqs tolkekontor og observation af tolkning under en hjemmebesøg som mit empiri. Jeg vil ikke inkludere alle mine observationer men blot inkludere tre af dem, som jeg har valgt er de mest relevante for min problemstilling, fordi valget vil sætte en afgrænsning for problemformuleringen.

Jeg vil også komme ind på Baarings Tolkning – hvor og hvordan, for at vise hvilke teorier man bruger under en tolkning. For at kunne fastslå om man faktisk bruger Baarings teorier vil jeg bruge mine observationer i dette projekt forskellige hjemmebesøg.

Jeg vil komme ind på de følgende punkter:

- Hvordan foregår dialogtolkning reelt?
- Hvilke kommunikative kompetencer er relevante for en tolk ?
- Hvilke problemer opstår som følge af kulturelle og sprogmæssige forskelle under dialogtolkning?

Afgrænsning

Selve emnet dialogtolkning er et bredt emne, fordi den bliver brugt i hverdagen i forskellige afdelinger i Kommuneqarfik Sermersooq. For at, kunne afgrænse opgavens omfang har jeg valgt at fokusere på dialogtolkning under hjemmebesøg med terapeuterne i Kommuneqarfik Sermersooq. Der vil også analyseres kun for dele af observationer og interviews. Det er valgt tre observationer for opgaven, så læseren kan få en ide om hvor forskellige hjemmebesøg kan være. Observationerne vil dog ikke indeholde alle små detaljer, men kun dem der har en relevans til problemstillingen.

Der er valgt to interviews, fordi formålet med dem er at, få resultater fra bacheloruddannede i oversættelse og tolkning på grund af deres viden om de teorier der læres under bacheloruddannelsen i Ilisimatusarfik.

Baarings bog *Tolkning – hvor og hvordan* bliver brugt i opgaven, med specifikt fokus på dialogtolkning og tolkerollen. Simultantolkning og konference tolkning berøres ikke i opgaven. Ringgaard og Wadensjö bliver en del af opgaven.

Metode og empiri

For at starte med opgaveskrivningen har jeg skrevet rammene for denne opgave, dette er for at skulle bevare projektet fokus som er problemstillingen. Dernæst vil jeg begynde at præsentere kildematerialet, samt beskrive hvorfor jeg konkret har valgt at skrive om denne problemstilling.

Jeg vil gerne komme ind på hvilke problemer der opstår når man ikke har fået en introduktion til hvordan man bruger en tolk. Dernæst vil jeg komme kort ind på hvilke kommunikative kompetencer en tolk skal have for at kunne tolke, og hvordan det tænkes ind i tolkning i hverdagen. Til sidst vil jeg finde ud af om teorier om tolkning faktisk kan realiseres i virkeligheden med hjælp af interviews, observationer og Inge Baarings bog *Tolkning – hvor og hvordan* og Else-Marie Ringgaards *Tolkeguide – håndbog om tolkning i den kommunale indsats*. Opgavens indhold vil være en analyse af, hvordan teorier passer ind i virkeligheden.

Dette vil primært være baseret på observationer og kvalitative interviews. Jeg vil anvende de to metoder, for at kunne komme frem til nogle brugbare resultater. Efter analyse af observationerne og interviews vil jeg ved brug af den analyse, undersøge hvilke kommunikative kompetencer tolkene skal have til at kunne tolke.

Jeg laver ikke en begrebsafklaring, da begreberne der anvendes i projektet, er direkte.

Empirisøgningen har været en nem proces, dels fordi jeg er ansat som en tolk i Kommuneqarfik Sermersooq og ofte er en del af tolkearbejde under en hjemmebesøg. Kommuneqarfik Sermersooqs tolkekontor har 9 tolke/oversætter og har 2 studentemedhjælpere. Hvor to af dem er uddannet som bachelor i oversættelse og tolkning i universitetet i Grønland, og en har en bachelor i Sprog, Medier og Litteratur. Tre af dem er uddannet i som tolke og oversætter i Sprogcenteren i Sisimiut. To af dem er ældre som også har fået en form for uddannelse i tolkning og oversættelse. Jeg er en af de ansatte selvom jeg stadig er under uddannelse. På grund af at, problemstillingen er for at finde ud af hvordan de teorier vi lærer under uddannelsen som bachelor i oversættelse og tolkning, vil jeg lave en interview af mine 2 kollegaer som har den førnævnte uddannelse.

Observation

Jeg har valgt at observere, for bedre at kunne undersøge, hvordan terapeuten og borgeren kommunikere med hinanden uden at kunne hinandens sprog.

Under observationen fulgte jeg tolke og terapeuter fra Kommuneqarfik Sermersooq, de har begge fuld forståelse for at jeg ikke var med som tolk, men skulle blot observere. Borgerne er også bevidste om, at jeg var med for at observere. Alle deltagere har givet tilladelse til at bruge min observationer. Alle tre hjemmebesøg er med forskellige terapeuter, hvor ved 1. hjemmebesøg er terapeuten en der har boet i Grønland i mange år, mens de to andre var ny flyttet til Grønland.

Jeg har observeret flere hjemmebesøg med forskellige formål. Men for at kunne afgrænse opgavens omfang har jeg valgt disse tre områder:

1. Hjemmebesøg

Ved første observation var der en erfaren tolk men som er sjælden med til hjemmebesøg og mest som simultantolker. Inden den første observation bestilte en fysioterapeut en tolk gennem systemet GetOrganized, hvor man kunne tilføje en kort beskrivelse på hvad tolkens opgave er under tolkesituationen vil være. I den første observation havde terapeuten kun skrevet, at der skulle aftales til en hjemmebesøg og et telefonnummer.

Den telefonopkald var en start på tolkningen. Tolken og terapeuten kommunikerer med hinanden gennem mails, mens tolken talte med borgeren. Dato blev aftalt. Vi ankom til borgerens hjem, borgeren var en ældre dame på 76 år og har nedsat hørelse. Lige så snart vi kom ind begyndte terapeuten at tale mens tolken stadig var i gang med at tage sit tøj af. I dette øjeblik begyndte hun at tolke, og introducere sig derefter til borgeren. Borgere kunne ikke høre hvad tolken sagde mens hun tog tøjet af. Derefter kom terapeuten og tolken ind i stuen sammen med borgeren som har inviteret dem ind. Først der gentog tolken hvad der blev sagt da de var ved at tage tøjet af. Det fysiske rammer gav dem ikke plads til at kunne sidde ned. Borgeren sidder ned på en sofa, hvor terapeuten sidder ved siden af borgeren. Tolken stod foran sofaen. Da samtalen begyndte, var det som om at terapeuten havde en samtale med tolken og derefter begynder borgeren også have en samtale med tolken. Dette er på grund af placeringen. Terapeuten kan i nogle tider tale i lange sætninger med flere spørgsmål ad gangen, hvor tolken begyndte at tolke mens terapeuten stadig var i gang med at tale. Terapeuten respekterede tolken og derefter begyndte at tale i kortere sætninger. Samtalen begyndte at ændre kurs. Se **bilag 1** for at se samtalen.

Tolken holder kurset med samtalen ved at ikke tolke borgerens fortællinger.

Da terapeuten synes at han havde fået alt de informationer som han skal bruge, afslutter han samtalen. På vej ud ad døren begyndte borgeren at tale med tolken om hendes hår, og de holdt en lille samtale, mens terapeuten ventede ved døren. På vej til bilen fortalte tolken terapeuten hvad de snakkede om. Tolken gav forklaring på hvorfor hun ikke syntes det var relevant at skulle tolke hvad de snakkede om ved døren. Terapeuten nikkede og var enig i at det ikke er relevant for ham at, være med til den samtale.

Hele tolkning foregik i 3. person. Tolken brugte kun ”hun siger” eller ”hun fortæller” når der er tale om borgeren.

2. Hjemmebesøg

Ved dette hjemmebesøg havde terapeuten ikke sendt informationer til tolken.

Terapeuten henter tolken på kontoret og gav først der informationer hvad tolkningen går ud på.

En ældre mand som bor i en plejehjem, skulle begynde at træne i Ippiarsuks (plejehjem i Nuussuaq) træningslokale. Terapeuten hentede borgeren som var i sit værelse i plejehjemmet. Terapeuten stillede spørgsmål om borgerens sundhed. Borgeren forklarede at, der var problemer med hans hjerte, som han selv sagde ”uummatikkut bateereqarama

qasujaqaanga”. Tolken prøvede at forklare til terapeuten at, borgeren nævner et batteri i hjertet som terapeuten ikke helt forstod. Efter nogle forklaringer fra brogeren, forstod tolken at der var tale om en pacemaker i hjertet.

Terapeuten bad borgeren om at, gå til løbebåndet for at se hvor langt borgeren kan gå eller hvor længe han kan gå. Under hele tolkningen brugte terapeuten mange faglige termer som handler om kroppens funktion, som borgeren havde svært ved at forstå. Lige så snart tolken lod til at forstå at, borgeren havde svært ved alle de faglige termer der blev brugt, begyndte hun at, forklare tingene lige så stille og roligt samtidig med at, hun bad terapeuten om at vise hvad der er terapeuten vil have at borgeren til at gøre. Her stod tolken foran løbebåndet mens terapeuten stod ved siden af løbebåndet, mens borgeren gik en tur i løbebåndet. Her talte terapeuten i meget korte sætninger, stopper nogle gange i midten af sætninger for at sikre at, tolken kan oversætte mens terapeuten viser hvad borgeren skal gøre. Se **bilag 2** for eksempel.

Termer som ”triceps” og ”biceps”, tolken brugte ikke sundhedsfaglige termer men bare forklarede hvilke muskler der var tale om. Terapeuten brugte mange metaforer, og fordi det grønlandske folk ikke bruger metaforer, undlader tolken nogle gange at tolke dem. Metaforer som ”er det ikke din kop te at, skulle lave squats?”, tolken tolkede det ”nikueqattaarlutit nuannarinngiliuk?”

3. Hjemmebesøg

Ved 3. hjemmebesøg var tolken den samme som i 2. hjemmebesøg.

Tolken havde fået information om at besøget skulle handle udlevering af hjælpemidler. Borgeren var hjemme med sin ægtefælle. Borgeren var mere tilbageholdene, mens ægtefællen var mere åben og ikke holder sig tilbage. Borgeren havde problemer med sin ryg og sine ben og derfor havde bedt om en badebænk og en rollator. Borgerens ægtefælle lavede jokes og prøvede at løfte stemningen. Terapeuten talte kun om hjælpemidlerne og hvordan man anvender dem. Tolken tolkede mellem borgeren, hendes mand og terapeuten. Nogle gange talte ægteparret samtidig, og tolken prøvede altid at få det kun vigtigste tolket. For eksempel, da borgeren fortalte lidt om deres hverdagsliv og hvor deres børn bor, så spurgte manden om han kunne begynde at træne i Ippiarsuk. Tolken undlod at, nævne hvor børnene bor, men fik spørgsmålet om træning med. De skete flere gange, hvor ægteparret fortalte om noget på samme tid og tolken undlod nogle ting men får kun det vigtigste med. Tolken sad mellem terapeuten og borgeren og havde øjenkontakt med begge under hele tolkningen. Men ægtefællen sad i sofaen bag tolken.

Når ægtefællen begynder at snakke så snakker han i lange sætninger med mange informationer (årstal, sted, antal af mennesker osv.), tolken fik kun det vigtigste med som har relevans for hans kone som de besøger.

Efter observationen stillede jeg nogle spørgsmål til tolken for at kunne få mere viden af hvorfor hun tolkede som hun gjorde. En af mine spørgsmål var hvorfor hun undlod nogle ting, dertil svarede hun at, hvis hun nu får alting med som terapeuten ikke alligevel har brug for, vil man spille tid fordi borgerne har tendens til at blive ved med at tale. dette er en af de grunde til man undlod nogle ting, men at man skal huske at, få det allervigtigste med som kan have en betydning for terapeuten beslutning om nogle ting.

Interview (bilag 3 og 4)

Under interview med Nikolaj og Pernille, viste det sig at han også møder udfordringer med sundhedsterminologi og hjælpemidler som ikke har et ord for på grønlandsk, og dermed skal forklares dybere end et ord ligesom der skete i nogle af mine observationer. Under interview synes Nikolaj at, terapeuterne mangler viden om den grønlandske kultur, og præcis den problematik kan give små misforståelser mellem terapeuten og borgeren. Hvor Pernille ikke vil give sin mening om dette. Men det er ikke kun terapeuter der mangler viden om ting, de kan også være borgeren som ikke har viden om det terapeuten er kommet for at arbejde med. De danske terapeuterne der kommer til Grønland, har ikke så mange tilfælles med de ældre borgere de skal arbejde med. Som Pernille siger er det terapeuterne, de dansktalende, der bruger en tolk. Begge tolke anvender de teorier de har lært under uddannelsen.

Teori

I dette opgave vil jeg bruge forskellige teorier for at medbringe det bedste resultater for at lave en tolkeguide for Kommuneqarfik Sermersooqs terapeutteam og tolke.

Jeg vil primært fokusere på Inge Baarings *Tolkning – hvor og hvordan*. Tolkeguide af Else-Marie Ringgaard fra Social- og Integrationsministeriet vil også blive brugt som et eksempel.

Inge Baaring Tolkning - hvor og hvordan?

Baarings bog handler om tolkning, og hvad tolkens rolle er under en tolkning. Det er ikke en lærebog om tolkning, men kan bruges til fremtidige tolke til at kunne have forståelse for hvad det vil sige at være en tolk. Jeg vil mest komme ind på konsekutiv tolkning, da det er denne form som bruges under en hjemmebesøg. Jeg vil dog også komme lidt ind på den anden tolkeform for at give kunne sammenligne mellem de 2. Bogen indeholder kun informationer om oral tolkning.

Som Inge Baaring skriver i sin bog, er der 2 tolkeformer som bruges. De 2 er: Konsekutiv tolkning og simultantolkning. Baaring nævner også hvor vigtig det er for tolken har en generel viden om sit job.

Konsekutiv tolkning

Konsekutiv er tolkning, hvor tolken først hører hvad der skal tolkes og derefter gengiver det på den andet sprog.

Der er tre former for konsekutiv tolkning.

”

- 1) Som **dialogtolkning**
- 2) Som **foredragstolkning** og
- 3) Som **>>Gorbatjovtolkning<<**”

” (Baaring, 2001, s. 21)

Jeg vil fokusere mere på dialogtolkning, da dette er det mest relevante for opgaven. Jeg vil dog komme lidt ind på gorbatjovtolkning.

En dialogtolkning er som regel en kommunikation mellem to parter som ikke forstår hinandens sprog. Der skal tolkes frem og tilbage, eks: hvis terapeuten er dansksproget og borgeren er grønlandsksproget skal tolken tolke frem og tilbage på det to sprog. Tolkning foregår med korte sætninger for at gøre det nemmere for tolken at skulle huske alle detaljer.

Under en dialogtolkning er det godt at placere tolkning mellem over de to personer som der skal tolkes for, så det to kan nemt have øjenkontakt til hinanden. Se Baarings eksempel i **bilag (4)**. Ideen med denne placering er at de to parter som taler sammen, ikke skal mærke til tolken. Idealet er at samtalen foregår glidende, derfor er det også hensigtsmæssigt at tale i 1. person. ”Tolken er et nødvendigt, men neutralt bindeled mellem parterne og skal træde så meget i baggrunden som overhovedet muligt” (Baaring, 2001, s. 24). Sætningerne skal holdes kort for at tolkens hukommelseskapacitet ikke overskrides. Dette er for at undgå at sætningerne ikke gentages igen og igen fordi man har overskredet tolkens hukommelseskapacitet. Hvis tolken beder om at få gentaget ord der er blevet sagt igen og igen kan man miste tilliden til tolken.

Det er også en vigtig ting at tolke i 1. person, selvom det nok i starten er mærkeligt for samtaleparterne. Grunden til dette er tolken ikke er et redskab men en formidler af kommunikationen. Køn har ikke en betydning i dette. Derfor bør tolkebrugere ikke starte en sætning med at, bede tolken om at fortælle de ting man vil fortælle om. Ringgaard bakker om denne teori i Tolkeguide hvor hun har skrevet ind lille fakta boks, se **bilag 6** (Ringgaard, 2012, s. 6)

Gorbatjovtolkning

Formens navn kommer fra Sovjetiske præsident Gorbatjov fordi når han talte til presset holder han sine sætninger meget korte for at give tolken tid til at tolke først inden han begynder det næste sætning. Sætningerne er nogle gange ikke fuldstændige, men i små stykker.

Almen viden

Det er ikke kun nok med at kunne forskellige sprog, men det er lige så vigtigt at have et kendskab til det man tolker for at tolken kan udføre sit arbejde tilfredsstillende. Tolken behøver ikke at have et specielt kendskab til emnet. Tolken skal kunne hurtigt skabe en overblik af emnet som der skal tolkes for.

Tolkens rolle og ansvar

Ifølge Ringgaard, skal tolken være upartisk og skal tolke alt, hvad parterne siger uden at påvirke samtaleudfald. Selvom hvis tolken vurderer at, det der bliver sagt skal det tolkes. Det betyder dog ikke at, tolken ikke må sætte grænse, dette kan ske hvis der tales

nedsættende eller grimt til tolken, kan vedkommende stoppe samtalen. Ringgaard mener også at, tolkning er mere end bare sproglig aktivitet, den indeholder også mange ting såsom følelse, normer og selvfølgelig misforståelser.

Som Baaring også skriver ”... men der er ingen tvivl om tolkens opgave: den er at tolke, hvad der bliver sagt” (Baaring, 2001, s. 63).

Kommunikativ kompetence

Jeg vil komme ind lidt på to teorier omkring kommunikativ kompetence: Vivian Lindhardsen's & Bjarne Christensen's bog fra 2008 *Sprogfagenes didaktik* og en afsnit af Annette Søndegaard Gregersens -*Sprogfag i forandring pædagogik og praksis*, Karen Lunds afsnit om *Fokus på Sprog*.

Lindhardsen & Christensens bog er beregnet til undervisere eller studerende som uddanner sig til at skulle undervise i fremmedsprog. Dog kan den bruges til at forstå hvilke kompetencer en tolk skal have at kunne tolke for en terapeut. Kapitel 2 i bogen handler om kommunikativ kompetence, som er en vigtig ting at have hvis man skal flytte til et land med en anden sprog end sin egen modersmål, eller når man skal lære en fremmedsprog. Kommunikativ kompetence ifølge Lindhardsen & Christensen er ”... groft sagt at have evnen til at kommunikere det, man ønsker at kommunikere” (side 31).

Der er forskellige former for kommunikativ kompetencer Lindhardsen & Christensen fordelte dem i fem kompetencer: grammatisk kompetence, diskurskompetence, pragmatisk kompetence, strategisk kompetence og flydende sprog. (Lindhardsen & Christensen, 2008, s. 31-37)

Grammatisk kompetence

Lindhardsen & Christensen kalder denne kompetence for grammatisk kompetence, mens Lund beskriver det som *sætningskompetence*.

“En beherskelse af grammatisk kompetence referer således til evnen til at bruge sprogets regler til at forstå og producere sproget korrekt” (Lindhardsen & Christensen, 2008, s. 32).

Dette betyder at for at kunne forstå og tale et sprog skal man have en grammatisk kompetence i selve sproget.

Grammatisk kompetence består af fonetik, morfologi, syntaks og leksis.

Ifølge Lund vil man, inden man starter en samtale, tænke på hvem ens samtalepartner er. Er det ens chef, ens partner eller helt noget 3. Ens samtalepartner er med til at beslutte hvilke toner man vil tale i. Som Lunds eksempler:

”

- Giv mig lige ...
- Du ville vel ikke lige give mig ...
- Giver du mig lige ...
- Jeg skal have ... ” (Lund, 2015, s. 107)

Man kan se fra sætningerne hvilken forhold man har til den man holder en samtale med. Den første vil man bruge til en man er tæt med, en man kender godt, og den sidste lyder som om at man taler med ens ansat.

Diskurskompetence

Mens Lindhardsen kalder denne kompetence for *diskurskompetence*, kalder Lund denne for *samtalekompetence*.

Jeg vil i denne afsnit kun tale om mundtlig kommunikation, da dette kun er relevant for opgaven.

Diskurskompetencen er hvordan omgivelserne påvirker samtals kurs. Diskurskompetence er evnen til at kunne forstå og producere en tekst i forskellige situationer. Det kan handle om en jobansøgning eller en hverdags samtale eller noget andet. Det vil sige at, man skal her tænke på hvilke retning samtalen skal have inden man begynder at starte kommunikationen. Hvordan man skal være opmærksom på hvordan man vil starte samtalen.

Pragmatisk kompetence

Pragmatisk kompetence er evnen til at kunne forstå og producere ytringer. Evnen til at kunne forstå en ytring bogstaveligt talt. Forskellige omgivelser er med til at påvirke sprogbruget. Med pragmatisk kompetence forstår vi hvordan man ytrer sig i given kontekst. Som Lund skriver ”Jo større forskelle der er mellem de pragmatiske konventioner folk fra forskellige dele af verden bruger, desto større er risikoen for interkulturelle misforståelser.” (Lund, 2015, s. 121).

Som Wadensjö også skriver:” the ability to grasp what is said in one language and immediately render it another language without falling into the trap of translating word-by-word is a core skill in interpreting.” (Wadensjö & Skaaden, 2014, s. 18)

Ifølge Ringgaard kulturel viden også en af de vigtigste kompetencer en tolk skal have.

Strategisk kompetence

Strategisk kompetence er evnen til at kunne bruge de midler man har til at komme frem til sit budskab.

Flydende sprog

Det er evnen til at kunne tale flydende uden at bruge alt for mange pauser og stammen fordi det kan være med til at forhindre forståelsen. ”Mangel på fluency er et resultat af overbelastning arbejdshukommelsen” (Lindhardsen & Christensen, 2008, s. 35)

Interview

Grundet til jeg vil bruge denne teori er for at vise hvorfor jeg har valgt at bruge nogle af citaterne af interviews jeg har foretaget. Jeg vil bruge mine resultater fra mine kvalitative interviews med brug af Kvale & Brinkmanns teori af hvordan man kan bruge interviewresultaterne. I Kvalets & Brinkmanns bog ”interview – Det kvalitative forskningsinterview som håndværk” kapital 16 om resultater, viser de hvordan man kan behandle resultaterne. ”den almindelige måde at præsentere resultaterne af interviewundersøgelser på er gennem udvalgte citater.” (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 352). Med dette vil jeg i opgaven præsentere resultaterne gennem citater og fortolkninger.

Analyse

Under alle observationer var det dialogtolkning der blev brugt, men der kan næsten også argumenteres for om Gorbatojvtolkning også kan nævnes her.

Forskellen mellem teori og praksis under en hjemmebesøg med terapeuterne er, at grunden til uforudselighed kan der ikke forberede til tolkningen.

Hvis vi starter med begyndelsen af tolkningen. Ifølge Baaring er det ikke nok med sproglige kundskaber men tolken skal have en indsigt i hvad det er for et emne, tolken kommer ud til.

Tolken behøver ikke en specielviden omkring det emne der skal tolkes for, men have en forståelse for emnet. Dette må siges at være næsten umuligt i de observationer der blev redegjort for tidligere. Grunden til det er at, der gives ikke så meget informationer til tolken før begyndelsen. Som Nikolaj sagde da han bliver spurgt om han bruger tolketeorier: ”Jeg prøver mit bedste, men hvert besøg er uforudsigelige i forhold til hvordan det kommer til at gå”. Dette viser at, tolken ikke rigtig forberede sig inden tolkning.

Under observationen gav terapeuterne ikke mange informationer om hvad der skal tolkes for.

Tolken kan kun forvente at, de skal til en hjemmebesøg resten må være en improvisering.

Ligesom under interview med Nikolaj føler han at, tolkene bliver brugt som mere som redskaber terapeuterne har, det samme ser vi observationerne da terapeuterne ikke giver mange informationer og ser ud til at, forvente at tolkning er noget der bare skal til. Ligesom

under 1. hjemmebesøg begyndte terapeuten at, tale mens tolken stadig var i gang med at tage tøjet af, uden at give tolken chancen for at placere sig mellem borgeren og terapeuten ligesom den placering Baarings figur (Bilag 5).

De undersøgelser jeg har foretaget viser at, hvert hjemmebesøg er meget forskellige i forhold til fysiske rammer og borgernes behov. Manglende informationer er ikke kun udfordringer under dialogtolkning under en hjemmebesøg, det er også uforudsigelighed. Tolkene ser ikke ud til at forstyrres eller ikke har problemer med de udfordringer de møder, dels fordi alle har erfaringer med tolkning, derfor har de viden omkring uforudsigeligheden under hjemmebesøg. Tolkene har evnen til at skabe sig overblik i de situationer der forekommer. Selvom tolkene ikke får muligheden for at, forberede sig til hvert hjemmebesøg, så har de erfaring i hjemmebesøg og ved at hvert hjemmebesøg er uforudsigelige.

Når man arbejder som tolk er det vigtigt at bruge 1. person, grunden til det er at, tolken skal være så "usynlig" som muligt, da det er tolkens arbejde at, kun formidle kommunikationen. Hvis man ikke er så neutral kan det resultere i at, tolken bliver et redskab for begge samtaleparter. Under de observationer jeg har foretaget brugte tolken 3. person eks. **bilag 1**, hvor tolken sagde "hun er mest hjemme på grund af smerten i benen". Her bliver det tydeligt at, teori og virkeligheden kan være uens. Men ud fra de observationer jeg har foretaget så det ud til at dette ikke har en stor betydning for kommunikationen. Terapeuten i det samme eksempel bruger 2. person da vedkommende spurgte borgeren, men i næste spørgsmål brugte terapeuten "kan du spørge hende...". Som Nikolaj og Pernille benytter de teorier de har lært, derfor kan det forstås at, de begge bruger 1. person, men ifølge Pernille kan det også komme an på situationen. For eksempel fortæller hun at, hun ikke bruger 1. person når der tolkes til et barn da dette kan skabe forvirring.

Dette kan dog være meget skiftende fra tolk til tolk, man skal huske at, der er total 9 tolke i Kommuneqarfik Sermersooq og jeg har kun valgt tre observationer, hvor 2 af dem er med den samme tolk.

Dette viser at, det kan være meget forskelligt i hver samtale, i hvert hjemmebesøg og hver dialogtolkning.

Ligesom der før i teorien er beskrevet, er tolkenes opgave at tolke for hvad der bliver sagt og holde sig neutralt. Dette betyder at, tolkene ikke må beslutte hvad der vigtigt at skulle tolke, selvom de synes det ikke er nødvendigt. Under observation af 1. hjemmebesøg undlod tolken samtalen med borgeren om tolkens hår, hvor terapeuten ventede. Selvom tolken senere

forklarede hvad de snakkede om, og terapeuten nikkede og var enig i at, det ikke var relevant. Det samme under 2. hjemmebesøg hvor tolken undlod ægtefællens fortællinger, her forklarede tolken ikke terapeuten at, tolken havde undladt nogle ting. Dette kan skabe mistillid af tolken, og terapeuterne kan føle sig udenfor. Endnu en grund til at, tolkene er meget forskellige har interviews vist at, de to bachelor uddannede bruge de tolketeorier som de har lært under deres uddannelse, og derfor bruger dem med deres bedste. Det bliver tydeligt at uddannelsesbaggrunden også kan have en betydning for hvordan man tolker under en hjemmebesøg. Dog kan det også betyde at tolken har en god diskurskompetence. Formålet med besøget er udlevering af hjælpemidler, og derved at få informationer om hvordan borgeren har det. Derfor holder tolken sig til emnet, og undlade de ting der ikke er relevante.

Kommunikative kompetencer

Hvis man skal kunne tale et fremmedsprog, så er kommunikative kompetencer nødvendige at have. Kommunikative kompetencer er en vigtig nøgle til at, tolkene kan oversætte og tolke i flere sprog.

Idet at tolkene kan tale og forstå begge sprog de tolker i, altså grammatisk korrekt, og kan udtale ordene viser de at, de har grammatisk kompetence i begge sprog.

Tolkene viser det naturligt at, kunne tolke samtalerens indhold, ikke bare ord-til-ord mens også betydninger. Tolkene har jo kommunikative og sproglige kompetencer som terapeuterne mangler. Under hjemmebesøg tolker tolkene i begge veje, fra dansk til grønlandsk og omvendt. Tolkene har evnen til at kunne oversætte forskellige ytringer ligesom vi så i observation nr. 2 hvor terapeuten spurgte borgeren ”er det ikke din kop te at, skulle lave squats?”, tolken tolkede det ”nikueqattaarlutit nuannarinngiliuk?” – som på dansk betyder ”kan du ikke lide at stå op og ned?”, grunden til det er forskelligheden af sprogbrug.

Grønlandske folk bruger ikke så mange billedsprog/metaforer, som tolken har fanget og har oversat det på den måde at, borgeren ikke bliver forvirret. Lige denne her er pragmatisk kompetence.

Der kan dog være undtagelser, ligesom tolke er der flere terapeuter der er ansat i Kommuneqarfik Sermersooq, derfor er det også umuligt at, sige at de mangler alle kommunikative kompetencer. Der er for eksempel nogle terapeuter som har boet i Grønland i flere år, som har dannet sig sociokulturel viden, dermed har fået pragmatiske kompetencer selvom de ikke selv kan sproget, men de kan forstå borgernes ytringer og hvorfor de netop opfører sig på den måde. Som Nikolaj siger, så kan man altså se når terapeuterne er nye, og

har begrænset viden om den grønlandske kultur, men der er også andre som har dannet sig viden om dette. Med tiden så lærer terapeuterne hvordan man arbejder med en tolk.

Som tidligere nævnt under teoridelen, er det vigtigt at huske tolkens hukommelse er noget man skal tage hensyn til. Bilag 1. viser at, ikke alle husker at tage hensyn til tolkens hukommelseskapacitet. Hvis man taler i længere sætningen end tolkens hukommelseskapacitet kan klare, så kan de påvirke tolkens kompetence på flydende sprog. Ifølge Lindhardsen & Christensen så kan hukommelsesbelastning påvirke ”fluency”.

Tolken i 2. hjemmebesøg er bevidst om sin kapacitet, og derfor stoppede borgeren for at kunne tolke flydende.

Selvom terapeuterne og borgerne har kommunikative kompetencer i deres modersmål, så har de ikke kompetencerne i hinandens sprog. Det vil sige at, den danske terapeut har ikke kommunikative kompetencer i grønlandsk, og det omvendte for borgeren.

Kulturelle og sprogmæssige forskelle

Tolkene, på grund af deres kompetencer, kan tolke kulturforskellen uden at der sker store misforståelser.

Udfordringen er sprogmæssige forskellige, hvor man på grønlandsk mangler sundhedsterminologi, som KNR har fornyligt udgivet en artikel omkring denne problematik. Dette kan læses her: <https://knr.gl/da/nyheder/grønlandske-sprogekspertes-savner-nye-ord-vi-mangler-fagudtryk-der-passes-til-i-dag>. Sprogmæssige forskelle er ikke om det danske sprog eller det grønlandske sprog, det handler om at, de fagtermer, metaforer/billedsprog der bruges i dagligdagen af terapeuterne. I Grønland bruger man ikke metaforer i dagligdagen, derfor vil det ikke give mening at, skulle tolke ”er det ikke din kop te...” (2. hjemmebesøg”, men dermed at tolke det efter betydningen. ”nikueqattaarlutit nuannarinngiliuk” – som på dansk betyder ”kan du ikke lide at stå op og ned?”.

Observationerne viser at, dette er en realitet. Terapeuternes faglige termer kan være svært at, forstå hos borgeren. Når tolken mangler termer på grønlandsk, så finder tolkene en vej til at forklare hvad termerne betyder. Tolkenes pragmatiske og strategiske kompetencer kommer i spil i denne problematik. Tolkene anvender disse kompetencer ved at finde frem til en mere forklarende tolkning.

Terapeuterne har brug for mere tid til at, kunne lære mere om den grønlandske kultur, mener Nikolaj, som under interviewet også taler om at, man ved når en tolk ikke har været i Grønland længe.

Konklusion

Min hypotese var at, teorien og virkeligheden ikke passer sammen dels på grund af kulturelle og sproglige forskel og dels fordi hvert hjemmebesøg er unikt, og det kan være svært at lave en teori af noget som ikke kan generaliseret. Men undersøgelsen har vist mig at jeg har taget fejl, på grund af tolkenes gode kommunikative kompetencer kommer til redning når sproglige og kulturelle udfordringer opleves. Den største udfordring for tolkene er uforudsigelighed i hjemmebesøg, fordi der ofte ikke kan gives informationer om hvad der kommer til at ske, og hvordan de fysiske ramme vil give mulighed for at, give plads til både terapeuten og tolken. Jeg har observeret og lavet interviews for at kunne undersøge hvordan dialogtolkning under en hjemmebesøg med terapeuterne i Kommuneqarfik Sermersooq sker i hverdagene. Jeg er kommet frem til resultatet at, man ikke kan med sikkerhed sige hvordan dialogtolkning foregår reelt, fordi hvert hjemmebesøg er meget forskellige, alt fra fysiske rammer til borgernes behov, og hvilke terapeuter er med og hvad formålet er med hjemmebesøget er. Men observationerne giver et billede af, hvordan det nogle gange kan foregå.

Kommunikative kompetencer er for at, kunne forstå og bruge en fremmedsprog.

Undersøgelserne viser at, alle de kommunikative kompetencer som bliver nævnt i projektet, er relevante for tolkene. Grammatisk kompetence for at kunne udtale, forstå og producere sproget. Diskurskompetencen for at holde kurs i samtalen uden at miste fokus på formålet med hjemmebesøg. Pragmatisk kompetence er for at, kunne tolke fra betydninger og ikke kun ordene der bruges. Strategisk kompetence for at kunne finde muligheder for at kunne løse udfordringer, for eksempel når der sker det at borgeren ikke forstår hvad en squat er, eller triceps så finder tolken en måde at forklare det på.

Tolkene skal holde samtalen flydende, for at kunne fungere som formidler af kommunikation af to samtalepartner. Hvis tolken ikke tale flydende kan det have den konsekvens at, tillid til tolken mistes.

Som undersøgelsen viser, så har kulturforskellen ikke en stor betydning for dialogtolkning, grunden til det er tolkens gode kommunikative kompetencer. Tolkene tolker til tilsvarende betydning i det andet sprog end der tales. Dette betyder at, selvom nye terapeuter kan have mindre kulturforståelse som kan skabe misforståelser mellem dem og borgeren, så har det stadig ikke en stor betydning for tolkningen. Jeg vil dog give Nikolaj ret i at, udfordringen er

at, de terapeuter der kommer for at, arbejde i Grønland har brug for mere tid til at lære det grønlandske kultur.

Kort sagt: Man kan ikke præcist hvordan hjemmebesøg foregår reelt, man kan dog tegne billede af dem.

Kommunikative kompetencer er vigtige hvis man vil være en tolk.

Kulturelle og sprogmæssige forskel skaber ikke problemer, fordi tolken anvender sine gode kommunikative kompetencer under dialogtolkning.

Bibliografi

Baaring, I. (2001). *Tolkning - hvor og hvordan* . Frederiksberg C: Samfundslitteratur.

<https://knr.gl/da/nyheder/grønlandske-sprogekspert-savner-nye-ord-vi-mangler-fagudtryk-der-passet-til-i-dag>

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Interview - Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. København : 2014 SAGE Publications, Inc.

Lindhardsen, V., & Christensen, B. (2008). *Sprogfagenes didaktik*. Frederikshavn: Dafolo.

Lund, K. (2015). Fokus på sprog. I A. S. Gregersen, *Sprogfag i forandring pædagogik og praksis* (s. 87-128). Frederiksberg C: Samfundslitteratur .

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Interview - Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. København : 2014 SAGE Publications, Inc.

Ringgaard, E.-M. (2012). *Tolkeguide - Håndbog om tolkning i den kommunale indsats*. København: Social- og Integrationsministeriet.

Wadensjö, C., & Skaaden, H. (2014). 1. some considerations on the testing of interpreting skills. I C. Giambruno, *Assessing legal interpreter quality through testing and certification: The Qualitas project* (s. 17-26). Sant Vicent del Raspeig: University of Alacant.

(u.d.).

Bilag 1.

1. Hjemmebesøg (del af samtalen)

- Terapeut: Hvordan ser din hverdag ud? Har du venner du besøger eller er du mest hjemme?
  - Tolk: Ulluinnarni sulerisarpit? Ikinngutitit pulaartarpigit angerlarsimaannartarpilluunniit?
  - Borgeren: Tassa niora annernartarnermik angerlarsimaannartarpunga, ikinnguteqaraluarpunga takunerli ajorpakka. Ernuttakka pulaartarput, ernera angajulleq aallaqqagami tikillatuaraangat biilerluta anisarpugut pisiniarfiliuttarpaanga. Erneraana nuliartaarami aallaqqasalernikoq.
- Tolken stoppede borgeren med venlig stemme
- Tolken til borgeren: Utaqqilaarit nutsilaariarlugit.
  - Tolken til terapeuten: Hun er mest hjemme på grund af smerte i benen.
  - Terapeut: Kan du spørge hende om hun har været til lægen?
  - Tolken: Nakorsiarnikuuit?

Bilag 2.

Terapeuten: Når du går....

Tolk: pisukkaangavit

Terapeuten: skal du huske

Tolk: Eqqaamasassavat

Terapeuten: at, gå med dit egent tempo

Tolk: nammineq sukkassutsit atussagakku

Bilag 3.

Ane-Julia: Hej

Nikolaj: Hej!

Ane-Julia: Velkommen til

Nikolaj: Qujanaq

Ane-Julia: Kan du introducere dig selv?

Nikolaj: Jeg hedder Nikolaj Olsvig, jeg er en tolk i tolkekontoret i Kommuneqarfik Sermersooq

Ane-Julia: Hvad er din uddannelsesbaggrund som tolk?

Nikolaj: eerh.. jeg er en uddannet tolk ved bacheloruddannelsen i Ilisimatusarfik

Ane-Julia: Hvad er dine opgaver som tolk i Kommuneqarfik Sermersooq?

Nikolaj: eerh vi laver primært oversættelsesarbejde, men vi får ermh tolkeopgaver deri også

Ane-Julia: Hvor ofte bruger du dialogtolkning?

Nikolaj: eerh jeg vil sige at, at, det afhænger... af hvor mange opgaver, vi bliver tildelt. Nogle gange kan det være ret mange gange om måneden. Nogle kan det kun være et par gange hvor jeg skal gå ud og tolke for nogen.

Ane-Julia: Synes du at, terapeuterne har viden nok om den grønlandske kultur?

Nikolaj: eerh nogle af dem... nogle af dem har boet her hele deres liv og det kan ses, men der er også nogle der lige er flyttet, for at komme og arbejde og eller kun har været i nogle år... og det kan også ses

Ane-Julia: hmm

Ane-Julia: Hvilke sproglige udfordringer er der under en hjemmebesøg?

Nikolaj: eerhm, det kommer an på hvad der tales om. Eerh de fleste udfordringer man finder, erh forekommer når der tales om sundhedsterminologier eller når der tales om hjælpemidler som vi måske ikke har et ord til i Grønlandsk. Eller som er svært definere til grønlandsk og ehm det kommer også an på borgerens selv.. borgerens forståelse af ja.. deres viden.

Ane-Julia: Bruger du tolketeorier og metoder under en hjemmebesøg?

Nikolaj: eerhm, jeg prøver mit bedste, men erh, hvert besøg er lidt uforudsigelige i forhold til erh, hvordan det kommer til at gå. Men erh ja, jeg prøver at, bruge det, jeg har lært under uddannelsen. Erh for eksempel tolkeetikken, ik? Og erh ja, teknikken og ja den slags.

Ane-Julia: ja, synes du har viden nok om brugen af en tolk?

Nikolaj: eerhm, det vil jeg lige sætte en spørgsmålstejn på, fordi jeg føler at, det ikke kun er terapeuterne men alle rekvirenter der kunne lige bruge at, lære mere tolkning. Og ehm, fordi de kan ofte ses de næsten bruger os mere som redskab de har, i stedet for en formidler af kommunikation mellem dem og borgeren. Ja..

Ane-Julia: Hvad synes du at, terapeuterne mangler?

Nikolaj: eermh

Ane-Julia: altså når de kommer til Grønland og arbejder..

Nikolaj: Bare tid vil jeg sige, for det meste.. men det.. det jaa. Bare en bredere forståelse af kulturen især borgerne. Fordi vi besøger ofte de ældre borgere i Kommunen og ja.. der er en større forskel vil jeg sige mellem dem og og|de terapeuterne der kommer her som er danske som har nok mere tilfælles med os den nyere generation men ikke så meget med den ældre og dertil vil jeg nok give svar på det. Det nok tid .

Ane-Julia: Tak for jeg kunne interviewe dig

Nikolaj: Tusind tak.

Bilag 4.

Ane-Julia: Kan du introducere dig selv?

Pernille: ja, jeg er tolk og oversætter

Ane-Julia: Hvad er din uddannelsesbaggrund som tolk?

Pernille: hmm, jeg er tidligere folkeskolelærer med dansk og engelsk som fag. Efterfølgende uddannet som tolk og oversættere i Ilisimatusarfik

Ane-Julia: Hvad er dine opgaver som tolk i Kommuneqarfik Sermersooq?

Pernille: Oversættelse og review af interne og eksterne oversættelser inden for opgaver i Kommunen samt dialog- og simultantolkning i alle kommunens byer og bygder.

Ane-Julia: Hvor ofte bruger du dialogtolkning?

Pernille: Det kommer an på om jeg får opgaver der kræver dialogtolkning. Det kan være fra 1-5 opgaver om måneden.

Ane-Julia: Synes du at, terapeuterne har viden nok om den grønlandske kultur?

Pernille: eerhm, jeg har ingen kommentar.

Ane-Julia: Hvilke sproglige udfordringer er der under en hjemmebesøg?

Pernille: hmm, det er terapeuterne der har sproglige udfordringer, hvis de er dansktalende. Her kommer jeg ind og skal tolke for terapeuten.

Ane-Julia: Bruger du tolketeorier og metoder under en hjemmebesøg?

Pernille: Ja, det gør jeg. Jeg tænker på, hvordan jeg er blevet undervist og hvilken situation vi er i under hjemmebesøg.

Ane-Julia: ja, synes du at terapeuterne/tolkebrugerne har viden nok om brugen af en tolk?

Pernille: Ja, de har vænnet sig til at brug en tolk.

Ane-Julia: Hvad synes du at, terapeuterne mangler? (viden? kulturforståelse? andet?)

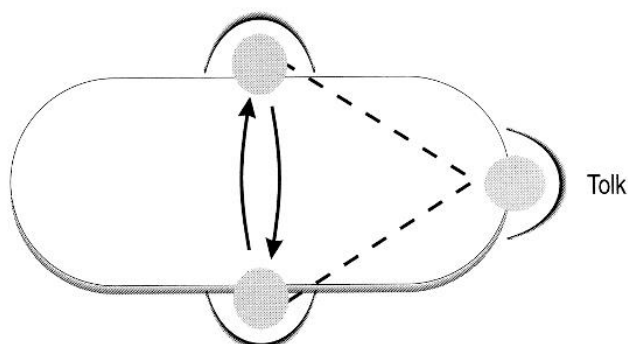
Pernille: jeg har ingen kommentar.

Ane-Julia: Hvad synes du at, terapeuterne/tolkebrugerne skal være bedre til?

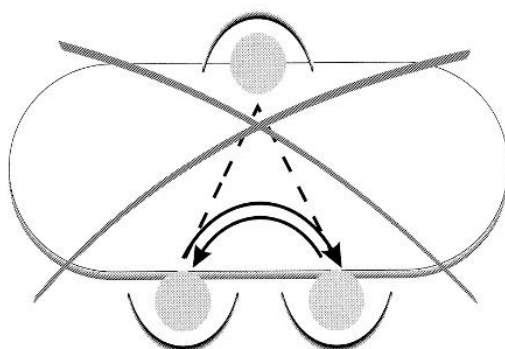
Pernille: for mig er det at være opmærksom på at tolken ikke bruger "jeg" til samtale med et barn, da barnet nemt kan blive forvirret.

Bilag 5

Figur 1: Hensigtsmæssig placering ved dialogtolkning

Figur 2: Mindre hensigtsmæssig placering ved dialogtolkning

23

Bilag 6

VIDSTE DU...

... at tolken altid skal være neutral og ikke må komme med bemærkninger som:

"Det hun prøver at sige er..."

"Han kan ikke komme med nogen forklaring på det, du spørger om"

"Hun siger det samme som før..."

"Jeg ved, at den by han fortæller om, ikke ligger dér".